

Lausunto

01.06.2020

Asia: VN/10579/2020

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esityksestä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta: koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua tehostava altistuneiden tunnistusjärjestelmä

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajatahon virallinen nimi

Electronic Frontier Finland - Effi ry

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Elias Aarnio

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

elias.aarnio@effi.org

Onko vastaaja

joku muu

Kysymyksiä esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

Voidaanko ehdotetulla altistuneiden tunnistusjärjestelmällä mielestänne tehostaa koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua?

Kyllä [Esityksessä puhutaan koko ajan "altistuneiden tunnistusjärjestelmästä". Tämä on harhaanjohtavaa. Kyse on teknisestä kontaktijäljityksestä eli mahdollisesti altistuneiden jäljitysjärjestelmästä. Ero on oleellinen: tiedämme että käytetty BLE-teknologia (Bluetooth Low Energy mikä on Bluetooth-alispesifikaatio) antaa väistämättä myös vääriä positiivisia. Tällaisen ilmoituksen oikeusturva erityisesti annettaessa puhelimitse karanteenimääräys joutuu vaaraan jos muodostuu virheellinen kuva siitä mitä järjestelmän ilmoitus mahdollisesta altistuksesta tosiasiallisesti tarkoittaa. Lainsäädännön tulee olla tarkkarajaista.]

Onko esityksessä asianmukaisesti otettu huomioon henkilötietojen ja yksityisyyden suojaan liittyvät näkökohdat?

Kyllä pääosin [Järjestelmän luotettavuus riippuu ohjelmistojen lähdekoodien julkisuudesta. Sovelluksen kaikkien osien lähdekoodin tulee olla avointa lähdekoodia tai julkisesti katselmoitavissa. Esityksestä puuttuu kokonaan maininta siitä kuka toteuttaisi EU:n yleisen tietosuojaa-asetuksen 35 artiklan edellyttämän tietosuojaa koskevan vaikutustenarvioinnin. Sitä tehtäessä tulee olla jo käsitys käytettävästä ohjelmistosta ja teknologia-alustasta.]

Onko esityksestä aiheutuvat taloudelliset vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

Kyllä pääosin [Vaikka kunnille ja sairaanhoitopiireille ei tule uusia tehtäviä, järjestelmän tuottama tieto lisää manuaalisesti tehtävän kontaktijäljityksen määrää. Tästä koituu kustannuksia.]

Onko esityksestä aiheutuvat muut vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

Ei pääosin [Kansainvälisen yhteistyön kannalta on käytännössä välttämätöntä edellyttää että sovelluksen osat on lisensoitu jollain avoimen lähdekoodin lisenssillä: mitään muuta yhtä tehokasta keinoa hyödyntää joustavasti muiden maiden tekemää ohjelmistokehitystä ja samalla kontribuoida siihen ei ole. Toisten tekemän kehitystyön hyödyntäminen ilman että kontribuoidaan jotain takaisin on erityisesti käsillä olevan ongelman kaltaisessa tilanteessa yksiselitteisesti moraalitonta.]

Mahdolliset yksilöidyt pykälämuutosehdotukset

Ehdotukseenne 43 a §:n muutoksiksi (Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävät)

1 momentin "Altistuneiden tunnistusjärjestelmä" korvattakoon ilmaisulla "altistustilanteiden jäljitysjärjestelmä".

2 momenttiin täydennys järjestelmän keräämän datan poistamisesta: "...järjestelmä on käytössä" muotoon "...järjestelmä ja kaikki sen käytöstä kerätty henkilö- ja muu tieto on käytössä vain..."

2 momenttiin täydennys: Järjestelmän keräämiä tietoja ei saa käyttää muuhun kuin COVID-19 -epidemian hillitsemisen tarpeisiin.

Ehdotukseenne 43 b §:n muutoksiksi (Kansaneläkelaitoksen tehtävät)

-

Ehdotukseenne 43 c §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän yhteydessä tapahtuva tietojen käsittely)

4 momentti "Tiedot on kuitenkin poistettava viimeistään, kun altistuneiden tunnistusjärjestelmä" muotoon "Kaikki järjestelmän avulla kerätty ja tieto on poistettava kaikista tietojärjestelmistä viimeistään, kun..."

Perustelu: tiedot eivät saa jäädä kummittelemaan esim. sairaanhoitopiirien järjestelmiin ja niistä tehtyihin varmuuskopioihin.

Ehdotuksenne 43 d §:n muutoksiksi (Suhde 22 §:ssä säädettyyn ilmoitusvelvollisuuteen)

-

Ehdotuksenne 43 e §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmästä saadun altistumistiedon käsitteleminen)

-

Ehdotuksenne 43 f §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän toteutuksen ohjaus)

-

Ehdotuksenne 43 g §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän tietoturvallisuuden arvioiminen)

Pykälän otsikko "Altistuneiden tunnistusjärjestelmän tietoturvallisuuden arvioiminen" muotoon "Altistuneiden tunnistusjärjestelmän tietoturvallisuuden ja tietosuojavaikutusten arvioiminen"

Lisätään momentti siitä mikä viranomainen vastaa tietosuojavaikutusten arvioinnista.

Ehdotuksenne 43 h §:n muutoksiksi (Valvonta)

Lisäys: valvontaa tekevällä henkilöllä tulee olla tehtävään vaadittava tieto ja taito.

Esittelytekstiin kuvaus vaadittavasta tietoturvan osaamistasosta esimerkiksi käyttäen yleisesti käytössä olevia sertifikaatteja.

Voimaantulosäännös: Ovatko esityksen voimaantulo- ja voimassaoloajat perusteltuja esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi?

Ei [Todennäköisesti pandemia jatkuu epidemiana vielä pitkälle vuoden 2021 puolelle.]

Muut huomiot esityksestä

Mahdolliset muut näkemyksenne esityksestä?

Lain perusteluihin tulee kirjata se, että tarkoitus on käyttää hajautettua järjestelmää, jossa mitään muita henkilötietoja kuin 1) sovelluksen käyttäjän antamia nimi-, -yhteys, kotipaikka ja muita tietoja ja 2) testauksessa infektoituneiksi varmistettujen henkilöiden käyttämistä sovelluksista saatuja pseudonymisoituja tunnisteita.

Järjestelmästä on sitä enemmän hyötyä mitä useampi sen asentaa. On hyvä että järjestelmästä vastaisi THL ja sen tehtävä on ehdotuksessa määritelty tarkkarajaisesti myös tehtävän ajallisen keston suhteen. Arvioitaessa käsillä olevan, yksityisyydelle mahdollisesti hyvin haitallisen

ohjelmistokokonaisuuden luotettavuutta olennaisinta on ohjelmistot itse eikä niitä hallinnoiva viranomainen. Väitteellä "ohjelmisto toimii tavalla X" ei ole validiteettia jos ohjelmiston lähdekoodia ei ole saatavana tarkasteltavaksi. Siksi luottamuksen saavuttamiseksi on välttämätöntä että kaikki järjestelmän ohjelmistokomponentit on joko lisensoitu jollain avoimella ohjelmistolisenssillä kuten DP-3T joka on käsityksemme mukaan todennäköisin ehdokas käytettäväksi järjestelmäksi. Kaikkien järjestelmän ohjelmistojen lähdekoodin avoimuus ja/tai julkisuus on kirjattava perustelutekstiin. Lisäksi tulee kirjata että kaikki järjestelmän tietoturvallisuutta koskevat auditointi- ja muut asiakirjat ovat julkisia.

Lakiin tulee säätää kielto antaa tartuntatautilain mukaisia karanteeni- tai muita vastaavia päätöksiä pelkästään järjestelmän antaman tiedon nojalla. Jo nyt karanteeniin määrätyt joutuvat odottamaan pahimmillaan viikkokausia tartuntatautilääkärin virallista päätöstä eivätkä voi sinä aikana hakea lain tarkoittamaa päivärahaa. Jos kieltoa ei ole, on vaarana että sovelluksen ja järjestelmän kautta saatuja mahdollisesti tartunnan saaneita roikotetaan jonossa odottamassa haastattelua.

Aarnio Elias

Electronic Frontier Finland - Effi ry - Elias Aarnio, varapuheenjohtaja